

П. Г. Удхаус

Ъкридж и неговият колеж за
кучета

– Момко – заяви Стенли Федърстоунхо Ъкридж, този преживял какво ли не човек, като си взе от тютюна ми и разсеяно пхна торбичката ми в собствения си джоб, – чуй какво ще ти кажа на теб, сине на Белиал. (библ. Сатаната, един от падналите ангели, бел. пр.)

– Какво? – попитах аз, като си прибрах обратно торбичката.

– Искаш ли да спечелиш огромно богатство?

– Искам.

– Тогава напиши моята биография. Изложи житието ми на хартия и ще си разделим приходите. Напоследък доста внимателно изучавах писанията ти, старче, и ще ти кажа, че си на грешен път. Твоят проблем е, че не вникваш в изворите на човешката природа и прочее. Просто си измисляш някаква дълга заплетена история за нещо си и я пробутваш. Ако обаче се разровиш в моя живот, наистина ще разполагаш с нещо, за което си струва да пишеш. Купища пари има в него, момчето ми, авторски права за английска поредица, авторски права за поредица в Америка, авторски права за книга, авторски права за драматизация и филмиране – е, слушай какво ти казвам, по най-скромна преценка двамата ще гушнем поне по петдесет хиляди лири.

– Толкова много?

– Абсолютно. И знаеш ли какво, момко – ти си душа човек, двамата сме приятели от едно време и съм готов да ти отстъпя моя дял от авторските права за английската поредица срещу сто лири в брой.

– Какво те кара да си мислиш, че ми се намират сто лири?

– Добре де, тогава ще ти отстъпя моя дял от правата за поредицата в Англия и за поредицата в Америка за петдесет лири.

– Май ти се е изпарил мозъкът.

– Какво ще кажеш за целия ми дял от абсолютно всички права за двайсет и пет?

– Не, благодаря.

– Чуй какво ще ти кажа тогава, стари ми друже – продължи Ъкридж вдъхновено. – Дай ми половин лира и да си вървя.

Ако трябва най-интересните случки от житието на вечния неудачник С. Ф. Ъкридж да бъдат сведени до знанието на широката публика – при това, без да й бъдат спестени пикантните подробности, както някои биха предложили – то със сигурност аз съм човекът, който може да ги опише. Двамата с Ъкридж сме приятели от училищните дни. Заедно спортувахме на игрището за голф, а когато го изключиха, аз най-силно чувствах липсата му. Неприятна работа беше това изключване.

Неспокойният дух на Ъкридж, който по никакъв начин не успяваше да се примири с училищните правила, стана причина в края на краищата да наруши най-важното от тях, когато една нощ се измъкна, за да пробва уменията си в хвърлянето на кокосови орехи на панаира в близкото селце. Проявената от него предвидливост да си залепи рижи бакенбарди и фалшив нос изобщо не му свърши работа, тъй като по време на цялата експедиция на главата му се мъдрела училищната фуражка, която разсеяно нахлупил на излизане. Изхвърлиха го на следващата сутрин за всеобщо съжаление.

След тази случка в приятелството ни настъпи неколкогодишна пауза. По това време аз учех в Кеймбридж, където попивах култура с всяка поразителност, а Ъкридж, доколкото успявах да разбера от редките му писма и от разказите на наши общи познати, се носеше по света като голяма бекасина. Някой го бе срещнал в Ню Йорк точно когато слизал от кораб, натоварен с добитък. Друг пък го мярнал в Буенос Айрес. Трети с горчивина разказваше как Ъкридж изневиделица го връхлетял в Монте Карло и успял да изкръпка от него петарка. Едва когато се установих в Лондон, той отново се върна в живота ми. Срещнахме се един ден на Пикадили и възобновихме отношенията си там, откъдето ги бяхме прекъснали. Старото другарство трудно се забравя, а фактът, че той беше горе-долу с моя ръст, поради което можеше да носи моите чорапи и ризи, твърде много ни сближи.

После Стенли отново изчезна и едва след месец-два успях да науча какво става с него.

Джордж Тапър ме осветли по въпроса. През последната ми година в училище Джордж беше първенец на випуска, а по-късно напълно реализира многообещаващия си потенциал от онези младежки дни. В момента работи във Външното министерство, справя се отлично с работата си и всички го уважават. Той е съвестен мъж, мекушав по душа и взима твърде присърце чуждите проблеми. Доста пъти като истински баща се е тюккал пред мен заради непрестанното люшкане на Ъкридж през житейското море, ала сега, докато говореше, той изглеждаше изпълнен с безкрайна радост, сякаш блудният син най-после беше влязъл в правия път.

– Чу ли за Ъкридж? – попита Джордж Тапър. – Най-сетне се е кротнал. Отишъл да живее при някаква негова леля, която притежавала една от онези големи къщи в Уимбълдън Комън. Много богата жена. Страшно се радвам. Това ще му помогне да си стъпи на краката.

Предполагам, че беше прав донякъде, но на мен това смирено и

скучно съществуване в ролята на компаньон на някаква богата леля в Уимбълдън ми изглеждаше някак неподобаващ, почти трагичен завършек на колоритната кариера на С. Ф. Ъкридж. А когато след седмица срещнах самия него, сърцето ми се изпълни с още по-голяма печал.

Това стана на Оксфорд стрийт, в часа, когато жените от предградията на таласи плъзват да пазаруват. Ъкридж стърчеше между кучетата и униформените портиери пред универсалния магазин на Гордън Селфридж. Ръцете му бяха пълни с пакети, по бледото му изнурено лице беше изписано притеснение и беше така елегантно и скъпо облечен, та отначало не можах да го позная. Всичко, което Изисканият господин носи, беше струпано по тялото му – от копринения цилиндър до лачените боти; и, както сподели с мен преди да беше изтекла и минута, мъките на прокълнатите били нищо в сравнение с мъчението, на което бил подложен. Ботите го стягали, цилиндърът убивал на челото му, а положението с яката било по-зле от ботите и шапката, взети заедно.

– Тя ме кара да ги нося – мрачно процеди той, като кимна с глава към вътрешността на магазина и в същия миг изрева мъчително, тъй като при това движение яката се бе врязала във врата му.

– Но все пак – отбелязах аз, като се опитах да насоча вниманието му към по-приятни неща, – сигурно при теб всичко е наред. Джордж Тапър разправя, че леля ти била богата. Предполагам, че си живееш славно.

– Кльопащата и пиячката си ги бива – призна Ъкридж. – Но животът е изнурителен, младежо, страшно изнурителен.

– Защо не наминеш към мен някой път?

– Не ми е позволено да излизам вечер.

– Е, тогава аз да намина? – предложих.

Погледът, който ме стрелна изпод копринения цилиндър, беше изпълнен с неприкрита тревога.

– Не си го и помисляй, момко – горещо ме замоли Ъкридж. – Не си го и помисляй. Ти си душа човек – най-добрият ми приятел и прочее – ала истината е, че положението ми в къщата дори и сега не е никак сигурно, а като те видят, престижът ми съвсем ще иде на кино. Леля Джулия ще те помисли за бохем.

– Аз не съм бохем.

– Но изглеждаш като бохем. Носиш мека шапка и яката ти не е колосана. Ако не възразяваш срещу предложението ми, старче, мисля, че ако бях на твое място, щях да се измета веднага, преди тя да е излязла. Довиждане, друже от младежките дни.

Какъв безславен край! – тихо промърморих аз, като продължих надолу по Оксфорд стрийт. – Какъв безславен край!

Би трябвало да имам повече вяра в Ъкридж. Би трябвало да го познавам по-добре. Би трябвало да се досетя, че някакво лондонско предградие едва ли би успяло да задържи този велик човек по-дълго отколкото Елба беше задържала Наполеон.

Един следобед, на влизане в къщата на Ибъри стрийт, където по онова време бях наел спалнята и всекидневната на първия етаж, се озовах лице в лице с Бауълс, моя хазаин, застанал заслушан на стълбищната площадка.

– Добър ден, сър – каза Бауълс. – Някакъв джентълмен ви чака. Стори ми се, че преди миг ме извика.

– Кой е той?

– Някой си мистър Ъкридж, сър. Той...

Отгоре прогърмя плътен глас.

– Бауълс, старче!

Бауълс, като всички останали стопани на мебелирани стаи в югозападния район на Лондон, беше бивш иконом, и около него, както около всички бивши икономисти, витаеше атмосфера на надутост и превъзходство, която винаги ме изпълваше със смразяващо страхопочитание. Той беше представителен мъж, плешив и с изпъкнали светли очи – очи, които сякаш безстрастно преценяваха колко струвам, и оценката определено не беше в моя полза. „Хм! – сякаш казваха те. – Млад, много млад. И изобщо не прилича на хората, които съм свикнал да срещам в най-изисканите кръгове.“ А сега, когато чух как към този сановник се обръщат – при това гръмогласно – със „старче“, ме изпълни същото усещане за предстоящ хаос, каквото би изпълнило някое благочестиво юре, видяло някой да шляпва неговия епископ по задника. Ето защо изпаднах направо в потрес от изненада, когато той отговори не просто благо, а дори с нещо подобно на дружелюбност.

– Сър? – изгуква Бауълс.

– Донеси ми шест кокала и един тирбушон.

– Много добре, сър.

Бауълс се оттегли, а аз хукнах нагоре по стълбите и със замах отворих вратата на всекидневната си.

– Божичко! – втрещен възкликнах аз.

Стаята приличаше на море от пекинези. Последвалото преброяване намали техния брой до шест, но в онзи първи момент ми се стори, че бяха стотици. Накъдето и да обърнех поглед, очите ми срещаха ококорени

срещу мен кучешки очи. Стаята имаше вид на гора от поклащащи се опашки. Застанал с гръб към камината, Ъкридж пушеше невъзмутимо.

– Здравсти, младежо! – каза той, като сърдечно махна с ръка, сякаш да ме накара да се отърся от изненадата си. – Пристигаш точно навреме. След петнайсетина минути трябва да хуквам да хващам влака. Млъкнете, псета проклети! – изрева той и шестте пекинеза, който не бяха престанали да лаят от момента на моята поява, спряха насред поредния лай и се умириха. Очевидно за представителите на животинското царство, като се почне с бившите икономи и се свърши с пекинезите, личността на Ъкридж излъчваше някакъв магнетизъм, граничещ със свръхестествено-то. – Заминавам за Шийпс Крей, в Кент. Наех къшурка там.

– Там ли ще живееш?

– Да.

– А леля ти?

– О, изнесох се. Животът е суров и неумолим и ако сериозно искам да натрупам състояние, трябва да се напъна, а не да стоя заврян в някое затънтено място като Уимбълдън.

– Има нещо вярно в това.

– На всички отгоре тя ми каза, че само като ме погледнела, започвало да ѝ се повдига и повече никога не искала да ме вижда.

Можех да се досетя, още като го видях, че в техните отношения бе настъпил някакъв катаклизъм. Разкошните дрехи, превърнали го в такава неочаквана радост за окото при последната ни среща, бяха изчезнали и той отново беше в костюма си от преуимбълдънската епоха, който, ако използваме фразата, употребявана в рекламите, беше ярко самобитен. Над сивите панталони от каша, жакета за голф и кафявия пуловер Ъкридж беше наметнал като кралска роба яркожълта мушама. Яката му се беше откачила от копчето и под нея се показваха няколко сантиметра гол врат. Косата му беше разчорлена, а властният му нос бе увенчан от пенсне с метална рамка, майсторски закрепено над щръкналите му уши с тел от капачка на джинджифилова лимонада. Целият му вид излъчваше бунтарски дух.

Бауълс се появи с чиния кокали.

– Браво. Сложи я на пода.

– Много добре, сър.

– Този тип ми харесва – каза Ъкридж, когато Бауълс затвори вратата. – Проведохме страшно интересен разговор преди да се върнеш. Знаеш ли, че братовчед му се подвизавал из мюзиколовете?

– Не е споделял това с мен.

– Обеща да ме запознае с него. Може да се окаже полезно човек да поддържа връзка с някого, който е ориентиран в нещата. Разбираш ли, старче, хрумна ми изключителна идея. – Той размаха драматично ръка, като събори гипсовата статуетка на малкия Самуил, коленичил за молитва. – Добре де, добре, можеш да я залепиш, пък и не ти е притрябвала кой знае колко. Да, сър, хрумна ми страхотен план. Идеята на хилядолетието.

– И каква е тя?

– Ще дресирам кучета.

– Ще дресиращ кучета?

– За представления в мюзикхола. Нали знаеш, номера с кучета. Кучета изпълнители. Купища пари има в това. Започвам скромно с тези шестте. Когато ги науча на няколко номера, ще ги продам на някой професионалист за тлъста сума и ще си купя нови дванайсет. Ще ги дресирам, ще ги продам за тлъста сума и с парите ще си купя двайсет и четири. Ще ги дресирам...

– Чакай малко. – Главата ми беше започнала да се върти. Във въображението ми беше изникнала картина на Англия, осеяна с пекинези, всеки изпълняващ някакъв номер. – Откъде тази сигурност, че ще успееш да ги продадеш?

– Разбира се, че ще ги продам. Търсенето е огромно. Предлагането не може да насмогне. По скромна преценка, мисля, че първата година ще успея да спечеля четири-пет хиляди лири. Това, разбира се, е преди бизнесът да започне да се разраства.

– Разбирам.

– Когато нещата тръгнат както трябва, организирам всичко и наема хора да работят за мен, ще бъда само на крачка от големите пари. Целта е да направя нещо като колеж за кучета някъде в провинцията. Голямо имение с огромен двор. Многоброен персонал, всеки член от който ще отговаря за десетки кучета, а аз ще ги контролирам и ръководя. Потръгнат ли нещата, бизнесът сам ще започне да се развива и единственото, което ще правя, ще бъде да си седя в креслото и да джиросвам чекове. Разбира се, не мисля да ограничавам деловите операции само в Англия. Търсенето на кучета е всеобщо из целия цивилизован свят. Америка иска дресирани кучета. Австралия иска дресирани кучета. Не се съмнявам, че и на Африка няма да са излишни няколко. Целта ми, момко, е постепенно да монополизирам тази дейност. Искам всеки, който се нуждае от дресирано куче, независимо каква порода, автоматично да идва при мен. И слушай какво ще ти кажа. Ако искаш да вложиш известен капитал, с

удоволствие ще ти разреши да натопиш човката.

– Не, благодаря.

– Добре. Както искаш. Само не забравяй, че преди време някакъв тип вложил деветстотин долара в предприятието на Форд за автомобил, когато бизнесът едва проходил, а накрая прибрал чисти четиридесет милиона. Слушай, този часовник точен ли е? Мили Боже! Ще си изпусна влака. Я ми помогни да подбера тези проклетни животни.

Пет минути по-късно, придружен от шестте пекинеза и отнасяйки със себе си фунт от моя тютюн, три чифта мои чорапи и бутилка с остатъци от уиски, Ъкридж пое с такси към гара „Чаринг Крос“, за да се захване с делото на живота си.

Изминаха може би шест седмици, шест безоблачни седмици без следа от Ъкридж, а после една сутрин получих тревожна телеграма. Същност, това не беше телеграма, а по-скоро изтерзан зов. Във всяка дума се таеше измъченият дух на един велик мъж, който напразно се е борил срещу съкрушителните изпитания, поднесени му от безмилостния живот. Убеден съм, че Йов би изпратил подобна телеграма след продължително общуване с Валдад. (библ. Йов поставя пред Бога въпроса защо страда и защо Бог не възнагражда праведните със здраве, богатство и щастие. Онези, с които разговаря, сред които и Валдад, не дават отговор на въпроса му, а му показват, че Бог е твърде велик, за да бъде напълно разбран от ограничения човешки ум., бел. пр.)

„Пристигай незабавно. Въпрос на живот и смърт. Отчаяна ситуация. Не ме предавай.“

Телеграмата ме пришпори като ловджийски рог – хванах следващия влак.

Уайт Котидж, Шийпс Крей – обречен вероятно да се превърне в бъдеща историческа забележителност и Мека за поклонниците, влюбени в кучета – представляваше малка и порутена постройка, разположена до главния път за Лондон на известно разстояние от селцето. Намерих я без особени затруднения, тъй като Ъкридж, изглежда, се беше прочул сред местните жители. Да вляза вътре обаче се оказа по-трудна задача. Чуках в продължение на цяла минута безрезултатно, после започнах да викам и тъкмо вече предположих, че Ъкридж не си е у дома, когато вратата внезапно се отвори. Тъй като бях замахнал да почукам за последен път, влетях в къщата по начин, наподобяващ балерина, която разучава нова и трудна стъпка.

– Съжалявам, старче – каза Ъкридж. – Не бих те карал да чакаш, ако знаех кой ме търси. Помислих, че си Гуч, бакалина – доставени

стоки на стойност шест лири, три шилинга и едно пени.

– Разбирам.

– Преследва ме като хрътка за тези проклетни пари – горчиво произнесе Ъкридж, докато ме водеше към всекидневната. – Трудно е. Господ ми е свидетел, че е трудно.

Дойдох тук да положа началото на огромен бизнес и да направя добро на местните жители, като основа бързо растящо предприятие на крачка от тях, и докато се усетиш, вече започват да се обръщат и да хапят ръката, която е възнамерявала да ги храни. Откакто пристигнах тук, тези кръвопийци непрестанно ми създават неприятности и ме заплашват. Малко доверие, малко отзивчивост, малко проява на добрите стари отношения на взаимни отстъпки – това е всичко, което искам. А какво се случи? Започнаха да ми искат предплата за това и онова. И непрестанно все за предплата плачат, можеш ли да си представиш, точно когато имах нужда от целия си мисловен потенциал, от цялата си енергия и всеки грам концентрация за моята изключително трудна и деликатна работа. Не можех да им дам никаква предплата. По-късно, ако само бяха проявили малко търпение, несъмнено щях да бъда в състояние да уредя всичките си проклетни сметки петдесеторно. Но това време все още не е дошло. Опитах се да ги убедя. Казах им: „Ето ме, човек затънал до гуша в работа, опитвам се с всички сили да дресирам шест пекинеза за мюзикховете, а вие идвате, отвличате вниманието ми и пречите на работоспособността ми, като ми бръщолевите за някаква си предплата. В това няма никакво желание за сработване – казах им. – Това не е пътят, който води към печалба и богатство. Тези дребнави идеи никога няма да ви донесат успех.“ Ала не, те просто не можах да го проумеят. Започнаха да ме търсят тук по всяко време и да ме дебнат в засада по пътя, докато накрая превърнаха живота ми в проклетие. А сега знаеш ли какво се случи?

– Какво?

– Кучетата.

– Пипнали са куча чума?

– Не. По-лошо. Хазаинът ми ги отмъкна като гаранция срещу проклетия си наем! Задигна стоката. Прибра активите. Съсипа бизнеса в зародиш. Чувал ли си някога в живота си за подобна низост? Знаем, че се съгласих да плащам проклетия наем всяка седмица и в момента съм изостанал с шест седмици, но Боже мой! Естествено, не може да се очаква от човек, захванал се с такъв огромен бизнес, да се тревожи за подобни дреболии, когато е зает с толкова деликатна... Е, обясних

всичко това на стария Никърсън, но полза никаква. И тогава ти изпратих телеграма.

– А! – казах аз и последва кратка и многозначителна пауза.

– Помислих си – продължи Ъкридж замислено, – че ти може би ще ме насочиш към някого, от когото бих могъл да измъкна малко пари.

Думите му прозвучаха незаинтересовано и почти нехайно, но очите му, вперени в мен, блестяха изразително и аз с чувство на вина извърнах поглед. Моите финанси в момента бяха в обичайното си разклатено положение – при това доста по-разклатено от обикновено в резултат на разорителните ми спекулации в Кемптън Парк миналата събота. Струваше ми се, че именно в този момент е най-удачно да прехвърля отговорността върху нечии други плещи. Впрегнах цялата си мисловна мощ. Случаят изискваше бързо мислене.

– Джордж Тапър! – извиках аз в момент на щастливо прозрение.

– Джордж Тапър? – повтори грейнал Ъкридж, а меланхолията, която го беше обхванала, започна да се топи като мъгла на слънце. – Точно той е човекът, кълна се! Може да е странно, но така и не се сетих за него. Джордж Тапър, разбира се! Щедрият Джордж, старото приятелче от училище. Той веднага ще се съгласи, пък и парите няма да му липсват. Тези момчета от Външното министерство имат винаги под ръка някоя десетачка или двайсетачка, скътана под дюшека. Задигат ги от обществените фондове. Върни се мигом в града, момко, с главоломна скорост, изрови Тапи, напий го и му изкрънкай двайсет лири. Сега е моментът всички верни хора да се притекат на помощ на партията.

Бях убеден, че Джордж Тапър няма да ни подведе и той не ни подведе. Раздели се с парите без да каже гък – дори го направи с ентузиазъм. Тази задача беше точно за него работа. Като момче Джордж пишеше сантиментални стихотворения за училищното списание, а сега е от онези хора, които винаги са готови да сложат началото на подписки за набиране на средства, да организират петиции и дарения. Той заслуша разказа ми с важния вид, който типовете от Външното министерство винаги си придават, когато трябва да решат дали да обявят война на Швейцария или да изпратят строга нота на Сан Марино и посегна да извади портфейла си преди да изтекат две минути от началото на речта ми. Изглежда, тъжната история на Ъкридж силно го трогна.

– Твърде зле – каза Джордж. – Значи дресираща кучета, така ли? Е, наистина не е честно след като най-сетне се е захванал с истинска работа, да изпадне във финансови затруднения от самото начало. Трябва да направим нещо практично за него. В края на краищата, този заем от двайсет

лири не може да реши завинаги въпроса.

– Мисля, че проявяваш твърде голям оптимизъм, ако гледаш на това като на заем.

– Ъкридж се нуждае от капитал.

– И той мисли така. Гуч, бакалина, е на същото мнение.

– Капитал – твърдо повтори Джордж Тапър, сякаш спореше с извънредния и пълномощен посланик на някоя Велика сила. – Всяко делово начинание се нуждае от капитал в началото. – Той се намръщи замислено. – Откъде можем да намерим капитал за Ъкридж?

– Да ограбим някоя банка.

Лицето на Джордж Тапър светна.

– Сетих се! – каза той. – Довечера ще ида направо в Уимбълдън и ще говоря с леля му.

– Не забравяш ли, че рейтингът му пред нея е направо нулев?

– Може и да има временно охлаждане в отношенията им, но ако изложи фактите и успее да я убедя, че Ъкридж искрено се стреми сам да се издържа...

– Е, можеш да опиташ, ако искаш. Но тя вероятно ще те отреже.

– Това, разбира се, трябва да се направи дипломатично. Може би ще е най-добре да не казваш на Ъкридж какво предлагам да направя. Не искам да будя надежди, които могат да останат напразни.

Яркожълтото петно, което забелязах на другата сутрин на гарата на Шийпс Крей, ми подсказа, че Ъкридж е дошъл да ме посрещне. Слънцето сипеше жарки лъчи от безоблачното небе, но на Стенли Федърстоунхо Ъкридж му трябваше нещо повече от слънчево време, за да свали мушамата си. Приличаше на подвижна капка горчица.

Когато влакът спря на гарата, той стоеше величаво самотен и се опитваше да запали лулата си, но щом слязох, забелязах, че към него се беше присламчил някакъв мъж с тъжен вид, който, ако се съдеше по бързия и настойчив начин на говорене, както и от разпалените му жестове, изглежда разискваше тема, която живо го вълнуваше. Ъкридж изглеждаше раздразнен и изтормозен и когато наближих, чух как гласът му прокънтя в отговор.

– Драги ми сър, стари мой друже, бъди разумен, опитай се да развиеш у себе си онзи широк, гъвкав поглед към нещата...

Той ме видя и пое към мен – при това с желание; и като грабна ръката ми, ме помъкна по перона. Мъжът с тъжен вид нерешително ни последва.

– Носиш ли парите, старче? – попита Ъкридж с напрегнат шепот. –

Носиш ли ги?

– Да, ето ги.

– Прибери ги, прибери ги! – болезнено простена Ъкридж, щом бръкнах в джоба си. – Знаеш ли кой беше онзи тип, с когото говорех? Гуч, бакалина!

– Доставени стоки на стойност шест лири, три шилинга и едно пени?

– Абсолютно!

– Е, ето го твоят шанс. Метни му една кесия злато. Това ще го накара да изглежда глупаво.

– Скъпи ми стари друже, не мога да си позволя да тръгна из селото и да си пиляя средствата, за да накарам някакъв бакалин да изглежда глупаво. Тези пари са определени за Никърсън, моя хазаин.

– О! Слушай, онзи тип с шестте лири, трите шилинга и едно пени ни следва.

– Тогава, момко, за Бога, хайде да се размърдаме! Ако този човек разбере, че разполагаме с двайсет лири, животът ни ще бъде в опасност. Веднага ще ни наскочи.

Той ме измъкна бързешком от гарата и ме поведе по сенчест път, който се виеше през полето, като се прокрадваше досущ като „някой, който по пустинен път върви, обзет от страх и ужас, и веднъж назад погледнал, не обръща повече глава, защото знае, че по петите страховит злодей го следва“. Всъщност, страховитият злодей се беше отказал да ни преследва след първите няколко крачки и миг по-късно аз съобщих този факт на Ъкридж, тъй като денят не предполагаше без нужда да се подобряват рекорди по бързо ходене.

Той спря, изпълнен с облекчение, и избърса широкото си чело с носна кърпа, която, установих аз, в недалечното минало беше моя собственост.

– Слава Богу, че се отървахме от него – каза той. – Не е лош човек, общо взето, поне така си мисля – добър съпруг и баща, така разправят, пеел в църковния хор. Но му липсва прозорливост. Това му липсва, стари ми друже – прозорливост. Не може да проумее, че всички огромни промишлени предприятия са изградени по системата на щедри и охотни кредити. Не може да разбере, че кредитът представлява основният източник на енергия за търговията. Без кредит на търговията ѝ липсва гъвкавост. А ако на търговията ѝ липсва гъвкавост, за какво, по дяволите, ни е притрябвала?

– Не знам.

– Никой не знае. Е, след като вече го няма, можеш да ми дадеш парите. Старият Тапи с желание ли се раздели с тях?

– На драго сърце.

– Знаех си – дълбоко развълнуван заяви Ъкридж. – Знаех си. Добро момче. Едно от най-светните. Винаги съм харесвал Тапи. Човек, на когото можеш да разчиташ. Някой ден, когато нещата тръгнат с пълна пара, ще му ги върна хилядократно. Радвам се, че си донесъл дребни банкноти.

– Защо?

– Искам да ги пръсна по масата пред този досадник Никърсън.

– Тук ли живее?

Бяхме стигнали до една къща с червен покрив, разположена встрани от пътя сред дървета. Ъкридж енергично разтърси чукалото.

– Кажете на мистър Никърсън – нареди той на прислужницата, – че мистър Ъкридж е дошъл и иска да поговори с него.

В поведението на мъжа, който след малко влезе в стаята, където бяхме въведени, се долавяше онова неуловимо, но ясно изразено отношение, характерно за кредиторите в целия свят. Мистър Никърсън беше среден на ръст, с връхна част почти напълно обрасла с бакенбарди, през която гъста растителност той се вираше в Ъкридж с леден поглед, излъчващ вълни на вреден животински магнетизъм. Веднага се виждаше, че никак не харесва Ъкридж. Общо взето, мистър Никърсън изглеждаше като някой не дотам симпатичен старозаветен пророк, който се кани да разговаря с пленения владетел на амаликитите. (библ. номадско племе, което воюва продължително с израеляните, бел. пр)

– Е? – каза той. Никога не бях чувал тази дума произнесена толкова неприветливо.

– Дойдох за наема.

– А! – предпазливо откликна мистър Никърсън.

– Да се разплатя – поясни Ъкридж.

– Да се разплатите! – невярващо възкликна мистър Никърсън.

– Заповядайте – каза Ъкридж и с величествен жест хвърли парите на масата.

Едва сега разбрах защо този широкомыслец човек се зарадва на дребните банкноти. Те представляваха красива гледка. През прозореца подуваше лек бриз, който така мелодично шумолеше, докато си играеше със струпаното богатство, че неприветливостта на мистър Никърсън изчезна като сутрешна роса под първите лъчи на слънцето. За миг в очите му се появи смайване и той леко се олюля; после, щом започна да

събира парите, той доби благосклонния вид на епископ, благославящ поклонници. Радостта се беше върнала в живота на мистър Никърсън.

– Ами, благодарен съм ви, мистър Ъкридж, със сигурност – каза той. – Много ви благодаря. Надявам се, не сте останал с лоши чувства?

– Не съм от тези коне с капаци, стари друже – любезно отговори Ъкридж. – Бизнесът си е бизнес.

– Точно така.

– Е, сега вече мога да си прибера кучетата – каза Ъкридж, като си взе пура от една кутия, която едва сега беше забелязал на лавицата над камината, и мушна още няколко в джоба си съвсем непринудено. – Колкото по-скоро си ги взема, толкова по-добре. Вече загубиха цял ден дресировка.

– Но, разбира се, мистър Ъкридж, разбира се. Те са в бараката в дъното на градината. Веднага ще ви ги доведе.

Той излезе през вратата, като продължи да бърбори угоднически.

– Удивително колко много обичат парите тези типове – въздъхна Ъкридж. – И никак не ми харесва да го виждам. Алчност, така му казвам аз. Очите на този негодник сияеха, направо сияеха, момко, докато прибираше парите. Тези пури са добри – добави той и пхна още три в джоба си.

Отвън се дочу шум от нерешителни стъпки и мистър Никърсън отново влезе в стаята. Човекът определено имаше угрижен вид. Погледът на обградените му от бакенбарди очи беше изцъклен, а устата му, макар че не беше лесно да се види сред околната джунгла, сякаш беше провиснала скръбно. Той приличаше на някой от по-незначителните пророци, цапардосан зад ухото с натъпкана с пясък кожа от змиорка.

– Мистър Ъкридж!

– Да?

– Мал... малките кучета!

– Е?

– Малките кучета!

– Какво става с тях?

– Няма ги!

– Няма ги?

– Избягали са!

– Избягали? Как, по дяволите, биха могли да избягат?

– Изглежда една от дъските на задната стена на бараката е била разлабена. Малките кучета трябва да са се промушили. Няма и следа от тях.

Ъкридж отчаяно вдигна ръце и се наду като балон на връв. Пеннето започна да се клати върху носа му, мушамата му изплющя заплашително, а яката му се откачи от копчето, което я придържаше. Юмрукът му се стовари с гръм върху масата.

– Дявол да го вземе!

– Много съжалявам...

– Дявол да го вземе! – извика Ъкридж. – Трудно е. Много е трудно. Идвам тук да развия огромен бизнес, който впоследствие ще осигури поминък и благоденствие на цялата околия, и едва съм сварил да се обърна и да се заема с подготвителните подробности на предприятието, когато пристига този човек и ми задига кучетата. А сега ми разправя с безгрижен смях...

– Мистър Ъкридж, уверявам ви...

– Разправя ми с безгрижен смях, че тях ги нямало. Нямало ги! И къде са се дянали? Дявол да го вземе, ами че те може да са се пръснали из цялата околност. Едва ли ще успее да ги види отново. Шест скъпоценни пекинеза, вече дресирани на практика до степен, когато биха могли да бъдат продадени с огромна печалба...

Мистър Никърсън, който пристъпваше от крак на крак с виновен вид, сега извади от джоба си смачкана пачка банкноти, които развълнувано тикна на Ъкридж, който се отказа от тях с презрително махване на ръката.

– Този джентълмен – прокълтя гласът на Ъкридж, като ме посочи със стремителен жест – по една случайност е адвокат. Провървя ми, че избра точно днес да ми дойде на посещение. Проследи ли внимателно всичко, случило се до момента?

Отговорих, че съм следил всичко много внимателно.

– Смяташ ли, че мога да заведа дело?

Казах, че ми се струва твърде вероятно и това мнение на вещ специалист сякаш положи последния щрих към абсолютното рухване на мистър Никърсън. Почти разплакан, той отново се опита да натика парите в ръцете на Ъкридж.

– Какво е това? – високомерно попита Ъкридж.

– Аз... аз си помислих, мистър Ъкридж, че, ако ви устройва, може да склоните да си вземете обратно парите, и... да сметнем този епизод за приключен.

Ъкридж се обърна към мен с повдигнати вежди.

– Ха! – извика той. – Ха, ха!

– Ха, ха! – послушно му запригласях аз.

– Той си мисли, че може да приключи епизода, като ми върне парите. Не е ли забавно?

– И още как! – съгласих се аз.

– Тези кучета струваха стоици лири, а той си мисли, че може да ме компенсира с някаква си смрадлива двайсетачка. Щеше ли да повярваш на нещо подобно, ако не го беше чул със собствените си уши, стари ми друже?

– Никога!

– Ще ти кажа какво ще направя – обяви Ъкридж след известен размисъл. – Ще взема тези пари. – Мистър Никърсън му благодари. – Има още една-две дребни сметки, които трябва да се уредят с местните търговци. Ти ще ги уредиш...

– Разбира се, мистър Ъкридж, разбира се.

– А после... е, ще трябва да помисля. Ако реша да заведа дело, моят адвокат ще се свърже с теб, когато му дойде времето.

След тези думи си тръгнахме, като оставихме този жалък човечец да трепери от страх зад бакенбардите си.

Стори ми се, докато вървахме по сенчестия път, а после но окъпаното в слънце шосе, че Ъкридж се държи в този изпълнен с нещастия час с достойна за възхищение твърдост. Неговият инвентар, кръвта във вените на предприятието му, беше пръсната из цял Кент, като вероятността да се върне някога беше нищожна, а единственото, което се мъдреше в другото поле на търговския му баланс беше отмяната на неколкоседмичен наем и разплащането с Гуч, бакалина и неговите приятелчета. Подобна ситуация като нищо би сломила духа на някой обикновен човек, но Ъкридж в никакъв случай не изглеждаше обезсърчен, а по-скоро изпълнен с доволство. Очите му блестяха иззад пенснето и той си подсвиркваше игрива мелодийка. Когато след малко започна да пее, почувствах, че е дошло време да насоча вниманието му в друга посока.

– Какво ще правиш? – попитах аз.

– Кой, аз ли? – бодро отвърна Ъкридж. – О, връщам се в града със следващия влак. Нали не възразяваш да потрамбоваме до съседната гара? Намира се само на пет мили отук. Може да е малко рисковано да потеглим от Шийпс Крей.

– Защо пък рисковано?

– Заради кучетата, разбира се.

– Кучета?

Ъкридж затананика някаква игрива мелодия.

– О, да. Забравих да ти кажа за това. Те са при мен.

– Какво?

– Да. Снощи късно излязох и ги отмъкнах от бараката. – Той се засмя развеселен. – Всичко е толкова просто. Трябва единствено здрава мисъл и самообладание. Намерих една умряла котка и я вързах на връв, прокрадвах се до градината на стария Никърсън по мръкнало, измъкнах една дъска от задната страна на бараката, пъхнах главата си и започнах да подсвирквам. Кучетата се изнизаха едно по едно и аз си плюх на петите, като влачех за връвта полковник Котарак. Страхотно бягане падна, момко. Псетата мигом надушиха миризмата и хукнаха на глутница с петдесет мили в час. Котката и аз през цялото време поддържахме петдесет и пет, разбира се. Мислех си, че всеки миг старият Никърсън ще чуе шума и ще започне да гърми с пушкалото си, но нищо подобно не се случи. С глутницата търчахме двайсет минути през полето без да спрем, настаних кучетата в моята всекидневна и легнах да спя. Дявол да го вземе, доста нагорно ми дойде. Вече не съм толкова млад.

Аз мълчах известно време, обладан от чувство, граничещо с благоговение. Този човек несъмнено беше широко скроен. У Ъкридж винаги имаше нещо, което оставяше моралните скрупули на заден план.

– Е – най-после казах аз, – на теб прозорливост определено не ти липсва.

– Нали? – доволно отбеляза Ъкридж.

– Както и онзи широк, гъвкав поглед към нещата.

– В днешно време, старче, без него не може. Той е в основата на всяка успешна бизнес кариера.

– И какъв е следващият ход?

Наближавахме Уайт Котидж. Вече изгарях от жегата под палещите лъчи на жаркото слънце и се надявах, че вътре ще има нещо разхладително за пиене. Прозорецът на всекидневната беше отворен и от него долиташе джафкането на пекинезите.

– О, ще намеря къща някъде другаде – заяви Ъкридж, като изгледа малкия си дом с доза сантименталност. – Няма да е трудно. Къщи колкото искаш наоколо. И тогава ще се захвана сериозно за работа. Ще се изненадаш от напредъка, който вече съм постигнал. След минута ще ти покажа какво умеят да правят тези кучета.

– Виждам, че могат да лаят.

– Да. Изглежда нещо ги е раздразнило. Знаеш ли, момко, хрумна ми страхотна идея. Когато се видяхме у вас, планът ми беше да специализирам в кучета, които изпълняват номера за програмите в мюзикхола – би могъл да ги наречеш кучета професионалисти. Но оттогава доста

мислих и сега не виждам защо да не се заема да развивам и талантиливи аматьори. Да кажем, че имаш куче – Фидо, домашния ти любимец – и мислиш, че животът вкъщи ще стане по-забавен, ако то може да прави по някой и друг номер от време на време. Е, ти си човек зает, нямаш време да се заемеш с дресировката му. Затова закачаш едно етикетче на нашийника му и го изпращаш за месец в Колежа за кучета на Ъкридж, а след месец си го получаваш напълно дресиран. Никакви грижи, никакви тревоги, изгодни условия. Дявол да го вземе, не съм сигурен дали в обучението на аматьори няма повече пари, отколкото в това на професионалисти. Не виждам защо в края на краищата собствениците на кучета да не започнат да изпращат любимците си при мен като нещо съвсем нормално, по същия начин както изпращат синовете си в Итън и Уинчестър. Господи! Тази идея започва да се развива. Слушай сега – какво ще кажеш, ако започна да раздавам специални нашийници на всички кучета, които са били дресирани в моя колеж? Нещо отличително, което всеки би разпознал. Разбираш ли какво имам предвид? Нещо като почетна значка. Човек с куче, наградено с тази значка, ще може да гледа отвисоко всеки тип, чието куче няма такава. Постепенно ще стане така, че всеки с що-годе прилично положение в обществото, ще се срамува, ако го видят с куче, което не е преминало през ръцете на Ъкридж. Тази мода ще се развие лавинообразно. От всички краища на страната ще приждат кучета. Ще има повече работа, отколкото бих могъл да поема. Ще се наложи да откроя клонове. Планът е колосален. Милиони има в него, момко! Милиони! – Той спря, хванал дръжката на входната врата. – Разбира се – продължи той, – в настоящия момент няма смисъл да си затварям очите пред факта, че съм възпрепятстван и в неизгодно положение поради липса на средства и мога да действам по въпроса само на дребно. В края на краищата, момко, всичко се свежда до това, че трябва да намеря капитал.

Стори ми се, че именно в този момент трябваше да съобщя радостната новина.

– Обещах му да не споменавам за това – започнах аз, – за да не се разочароваш после, но ако трябва да бъда точен, Джордж Тапър се опитва да събере известен капитал за теб. Снощи, когато тръгнах, той тъкмо се канеше да започне.

– Джордж Тапър! – очите на Ъкридж се замъглиха от емоция, която понякога обзема и истинските мъже. – Джордж Тапър! Господи, този човек е солта на земята.

Добър, верен човек! Истински приятел. Кълна се, че ако имаше

повече хора като стария Тапи, от целия модерен песимизъм и неудовлетвореност нямаше да има и следа. Как ти се струва, той имаше ли някаква идея откъде може да събере малко капиталец за мен?

– Да. Щеше да ходи при леля ти и да ѝ каже, че си дошъл тук, за да дресиращ тези пекинези, и... Какво има?

Тържествуващият вид на Ъкридж беше претърпял страховита промяна. Очите му сякаш щяха да изхвъркнат от орбитите, ченето му увисна. С добавянето на няколко фута сиви бакенбарди, той досущ щеше да заприлича на мистър Никърсън.

– При леля ми? – смутолеви той, като се поклащаше на дръжката на вратата.

– Да. Какво толкова? Той мислеше, че ако ѝ разкаже всичко за твоето начинание, тя може да се омилистави и да ти помогне.

От покритите с мушамата гърди на Ъкридж се откъсна въздишката на неустрашим боец, стигнал до края на силите си.

– От всички проклети, дяволски, досадни, бъркащи се, оплитачи конците, глупави, пъхачи носа си където не им работа задници – отпаднало изрече той, – Джордж Тапър е най-противният.

– Какво искаш да кажеш?

– Този човек не трябва да се разхожда на свобода. Той е заплаха за обществото.

– Но...

– Тези кучета *принадлежат* на леля ми. Отмъкнах ги, когато тя ме изгони.

Във вътрешността на къщата пекинезите продължавали да джафкат усърдно.

– Кълна се – каза Ъкридж, – че е много трудно...

Мисля, че щеше да каже още нещо, но в този момент от къщата внезапно долетя рязък и безцеремонен глас. Гласът беше женски, спокоен, твърд като стомана – глас, както ми се стори, който предполагаше студени очи, заострен нос и тъмносива като оръжеен метал коса.

– Стенли!

Това беше всичко, което гласът каза, но то беше достатъчно. Погледът на Ъкридж срещна моя и в него се четеше догадка, на която никак не му се искаше да повярва. Той се сви в мушамата си като охлюв, изненадан докато гризе маруля.

– Стенли!

– Да. Лельо Джулия? – произнесе с треперещ глас Ъкридж.

– Ела тук. Искам да си поговоря с теб.

– Да, лельо Джулия.

Аз се изнизах предпазливо към пътя. Вътре в къщата джафкането на пекинезите беше станало истерично. Установих, че подтичвам, а после – макар че денят беше топъл – хукнах през глава. Бих могъл да остана, ако исках, но някак си не ми се искаше. Нещо сякаш ми казваше, че в тази свята семейна сцена аз щях да бъда натрапник. Не знам кое точно предизвика това впечатление у мен – може би прозорливост или онзи широк, гъвкав поглед към нещата.

КРАЙ

© 1923 П. Г. Удхаус
© 2005 Тодор Кенов, превод от английски

P. G. Wodehouse
Ukridge's Dog College, 1923

Сканиране и разпознаване: Бамбо, 2006

Публикация:

ЪКРИДЖ. 2005. Изд. Кронос, София. Превод: от англ. Тодор Кенов. Формат: 20 см.
Страници: 256. ISBN: 954-8516-97-7

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/2156>]